

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1

אליעזר משה מרגלית
ע"י עו"ד אורן אלפנדרי

תובע

נגד

1. לאון אריה כהן
2. יניב חיים כהן
3. שרון כהן
שלושתם ע"י עו"ד איליא נסייר

נתבעים

2

3

פסק - דין

4

5

לפני תביעה כספית לתשלום 102,551 ₪ עבור עבודות ביוב ואינסטלציה שביצע התובע בבתי הנתבעים.

6

7

א. ההליך והצדדים לו

8

9

1. עיסוקו של התובע בביצוע עבודות מים ושרברבות.

10

11

2. שלושת הנתבעים הם אחים. במועד הרלוונטי לביצוע העבודות שעליהן נסבה התובענה היה מרכז חייהם של נתבעים 2 ו-3 בארצות-הברית ואילו נתבע 1 התגורר בישראל.

12

13

14

3. התובע ביצע עבור הנתבעים עבודות בתחום מומחיותו – ביוב ואינסטלציה, בשני נכסים: האחד, ביתו של נתבע 2 ברחוב הכוכבים שכונה 13 בקיסריה (להלן הנכס בקיסריה); השני, ביתו של נתבע 3 ברחוב הגלבוע 23 באור עקיבא (להלן הנכס באור עקיבא).

15

16

17

18

4. בין התובע לבין משפחת הנתבעים התקיימה היכרות קודמת, טרם ביצוע העבודות בנכסים הללו. בתוך כך ביצע התובע עבודות בנכסים נוספים של קרובי הנתבעים, כך שלא דובר בהתקשרות אקראי חד-פעמית בין זרים.

19

20

21

22

5. לטענת התובע, לא שולם מלוא המגיע בגין העבודות שביצע – הן על-פי הזמנות העבודה שנחתמו בתחילת ההתקשרות הנסבה על הנכס בקיסריה והנכס באור עקיבא והן עבור שינויים ותוספות שאותם התבקש לבצע במהלך העבודות בנכסים הללו (להלן יחדיו העבודות). בגין העבודות בנכס בקיסריה נותר חוב בסך של 61,910 ₪ ומע"מ בערכי יום הגשת התביעה, אשר יוחס לנתבעים 1 ו-2; בגין העבודות בנכס באור עקיבא נותר חוב בסך 22,684 ₪ ומע"מ בערכי יום הגשת התביעה אשר יוחס לנתבעים 1 ו-3.

23

24

25

26

27

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1
2 .6. הנתבעים התגוננו יחדיו מפני התביעה וביקשו לדחותה. ביום 1.7.2016 הותר לנתבעים לתקן,
3 על-פי בקשתם, את כתב-ההגנה שהגישו בתחילת ההליך. כתב-התביעה, כתב-ההגנה המתוקן
4 וכתב-התשובה המתוקן שהוגש במענה לו הם שמציירים את גדר המחלוקת שטעונה הכרעה.
5
6 .7. עצם ביצוען של עבודות בידי התובע בנכס בקיסריה ובנכס באור עקיבא אינו שנוי במחלוקת.
7 הנתבעים הודו בהזמנת העבודות מהתובע ובביצוען על-ידי התובע; הטענות שהעלו נסבו על זיהוי
8 הגורם שהתקשר עם התובע בכל הנוגע להזמנת העבודות ואשר חב בתשלום עבורן [סעי' 12, 13,
9 15-29, 33 ו-43 בכתב-ההגנה המתוקן]. הנתבעים חלקו על כך שבמהלך ביצוע העבודות הוזמנו
10 מן התובע שינויים או תוספות ביחס למה שהוסכם קודם לכן, למעט שינוי מינורי בודד בנכס
11 בקיסריה שנעשה ללא חיוב, וטענו כי לא בוצעו כל שינויים ותוספות [סעי' 29, 55.3 ו-56.3 בכתב-
12 ההגנה המתוקן]. מחלוקת נסבה על השאלה אם התובע זכאי לתוספת מע"מ על המחירים אשר
13 ננקבו במסמכי הזמנת העבודה, ונטען כי שולמו לו סכומי כסף מעבר למה שצייין – במזומן וללא
14 חשבונית [סעי' 25, 28, 55.1, 55.2 ו-56.2 בכתב-ההגנה המתוקן]. לבסוף, הנתבעים גרסו כי התגלו
15 ליקויים ופגמים בעבודות שביצע התובע, ובעטיים – ובגין נזק תוצאתי שנובע מהם, העלו טענת
16 קיזוז שהועמדה בכתב-ההגנה המתוקן על סך 140,421 ₪ [שם, בסעי' 71-73].
17
18 .8. טרם כניסה לעובי הקורה של טענות הצדדים, יש להסיר כמה מכשולים מעל הדרך. **ראשית**,
19 בכתב-ההגנה שהוגש בפתח ההליך טענו הנתבעים להיעדר סמכות עניינית של בית-המשפט לדון
20 בתובענה בשל קיומה של תניית בוררות בין הצדדים [שם, בסעי' 6-7]. התובע דחה את הטענה
21 ועמד על כך שלא התקיימו התנאים הקבועים בדין להעמדת הבירור בתובענה בשל קיומה של
22 תניית בוררות [סעי' 10-12 בכתב-התשובה]. בקדם-משפט ראשון שהתקיים ביום 11.1.2015 נקבע
23 בעניין זה: **"המלצתי לצדדים, בנושא הבוררות היא אחת משתיים: לוותר על הטענה במסגרת הליך**
24 **זה, משלא הוגשה עליה בקשה מקדמית עד כה או לחלופין, להגיע להסכמה בדבר הפניית הסכסוך**
25 **לבוררות, לאחר שתונח לפנייהם ולפני בית המשפט חוות דעת מומחה על אודות הדירה בקיסריה"**
26 [החלטה בעמ' 3 לפרוטוקול]. בהמשך מונה מומחה מטעם בית-המשפט לבחינת טענת הליקויים
27 בשני הנכסים. הנתבעים לא הגישו בקשה להעמדת הליך בשל קיומה של תניית בוררות, אף-
28 על-פי ששבו וכללו את הטענה על-אודות היעדר סמכות עניינית בכתב-ההגנה המתוקן שהוגש
29 ביום 7.2.2016 [שם, בסעי' 6-7]; התובע שב והתנגד לטענה [סעי' 10-12 בכתב-התשובה המתוקן].
30 מדובר בטענה שנזנחה על-ידי הנתבעים ואין לה זכר בסיכומיהם. בעל-דין שאינו מזכיר טענה
31 בסיכומיו נחשב כמי שוויתר עליה, ומכאן שהיא אינה טעונה הכרעה [ע"א 401/66 מרום נ' מרום,
32 פ"ד כא(1) 673 (1967)].
33

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 **שנית**, אין מחלוקת על כך שטענות הנתבעים על-אודות ליקויים בעבודות ונזקים שנובעים מהם
2 הועלו על-דרך של טענת קיזוז ולא שימשו נימוק לתביעה שכנגד; תביעה שכנגד לא הוגשה, חרף
3 התייחסות אליה בכתב-ההגנה שהוגש בתחילת הדרך. ניתן לכך ביטוי בהחלטה מיום 11.1.2015,
4 תוך תיעוד הצהרת הנתבעים כי יסתפקו בטענת קיזוז ולא יגישו תביעה שכנגד.
5
- 6 **שלישית**, התובע העלה טענות רבות שאין בהן כדי לסייע להכרעה בשאלות הממשיות ששנויות
7 במחלוקת: כך באשר לאופיו של נתבע 1, כך באשר לייחוס איומים לנתבע 1 כלפי התובע, כך
8 באשר לאפשרות הגשתה של תביעה על-ידי נתבע 1 נגד התובע בעילה של פרסום לשון הרע, וכך
9 גם באשר לטענה בדבר הסתרת מכשיר הטלפון הנייד של התובע בידי נתבעים 1-2 במועד מאוחר
10 לפרוץ המחלוקת. מדובר בערב רב של טענות מן הגורן ומן היקב שאין להן נגיעה לעילת התביעה
11 או לעילת ההגנה ומן הראוי היה להימנע מהן. פסק-הדין יעסוק בשאלות הממשיות שטענות
12 הכרעה, לא בטענות אווירה ובטרוניות שאינן מסייעות לביורר.
13
- 14 9. לשם בחינת טענת הליקויים שהעלו הנתבעים מונה כמומחה מטעם בית-המשפט המהנדס מר דן
15 לופו [החלטה מיום 12.1.2015]; בהמשך הועבר מומחה זה מתפקידו, בטרם הוגשה חוות-דעתו
16 [החלטה מיום 6.10.2015]. תחתיו מונה המהנדס מר יוסף לזר כמומחה מטעם בית-המשפט
17 שאינו מכריע [להלן **מומחה בית-המשפט**; החלטה מיום 11.10.2015]. מומחה בית-המשפט
18 הגיש חוות-דעת נושאת תאריך 7.2.2017 [להלן **חו"ד מומחה בימ"ש**] והשיב על שאלות הבהרה
19 שהפנו אליו הנתבעים במענה מיום 8.5.2017 [להלן **תשובות המומחה לשאלות הבהרה**].
20
- 21 10. לתמיכת התביעה ניתן תצהירו של התובע [1/ת]. הנתבעים הסתמכו על תצהירו של נתבע 1, אך
22 הלה לא התייצב לדיון ההוכחות שהתקיים ביום 26.11.2017. בעלי-הדין לא ביקשו לזמן את
23 מומחה בית-המשפט למתן עדות על חוות-דעתו במועד שנקצב לכך; גם מומחי הצדדים לא זומנו
24 ולא נשמעו. בקשות הנתבעים לדחות את דיון ההוכחות נדחו [החלטה מיום 18.10.2017 והחלטה
25 מיום 26.11.2017 בעמ' 20-21 לפרוטוקול]. טענות נתבע 1 שכיוונו לדחיית הדיון מטעמים אשר
26 נעוצים בשהותו בארצות-הברית ובהיותו מנוע מלהגיע לישראל לא נתמכו בתצהיר ונותרו טענות
27 בעלמא. בנסיבות הללו, ובשים לב לכך שנתבע 1 לא התייצב לדיון ולא העמיד עצמו לחקירה
28 נגדית, תצהירו אינו חלק מחומר הראיות; יש לראות את הנתבעים כמי שלא הביאו ראיות כנגד
29 התביעה והסתפקו בהעמדת התובע לחקירה נגדית על תצהירו.
30
- 31 11. מבחינה ראייתית יש להכריע אפוא בתביעה על-בסיס תצהירו של התובע ועדותו בחקירה נגדית,
32 המוצגים שהוגשו במהלך עדותו, חו"ד מומחה בימ"ש ותשובות המומחה לשאלות הבהרה.
33 הפניות להלן הן לפרוטוקול הדיון, אלא אם צוין אחרת.
34

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

ב. טענה לפגמים וליקויים בעבודות

יש לדחות את טענת הקיזוז שהעלו הנתבעים על כל מרכיביה ונדבכיה.

1. חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט – כללי

א. בבסיס טענת הקיזוז ניצבה עמדתם של הנתבעים כי התגלו פגמים וליקויים בעבודות שביצע התובע (להלן **טענת הליקויים**). הנתבעים הסתמכו על חוות-דעת של מומחים מטעמם: חוות-דעת של המהנדס אלכס זברק ביחס לנכס בקיסריה וחוות-דעת של השמאי חיים שריקי ביחס לנכס באור עקיבא (להלן **מומחי הנתבעים**). לפי חוות-הדעת הללו, הליקויים שגרם התובע בנכס בקיסריה מסתכמים ב- 39,780 ₪ ואילו הליקויים בנכס באור עקיבא המיוחסים לעבודת התובע עומדים על 18,141 ₪.

ב. על-מנת להתמודד עם טענת הליקויים ועם חוות-הדעת שערכו מומחי הנתבעים הגיש התובע חוות-דעת של מומחה מטעמו, המהנדס ישראל אפשטיין (להלן **מומחה התובע**).

ג. כאמור לעיל, מונה מומחה מטעם בית-המשפט לשם בדיקת טענת הליקויים בשני הנכסים שעליהם נסב ההליך. בקדם-משפט שנערך ביום 3.4.2017 נקצבו מועדים להגשת ראיות הצדדים בתצהירים ונקבע דיון הוכחות. נקבע גם קדם-משפט מסכם תוך התייחסות לשמיעת מומחים וניתנו הוראות לשם כך: "**ככל שהצדדים מבקשים לשמוע את מומחה ביהמ"ש בחקירה נגדית על חוות דעתו, יגישו על כך הודעה במועד שנקצב להגשת תצהיריהם. בקדם המשפט המסכם יתבקשו הצדדים להודיע אם הם מוותרים על חקירת המומחים הפרטניים של כל צד ומסתפקים בחוות דעתו של מומחה ביהמ"ש, אם לאו**" [עמ' 14 לפרוטוקול]. לא הוגשו על-ידי מי מבעלי-הדין בקשות או הודעות במועד שנקצב לכך בכל הנוגע לשמיעת מומחים; אשר על כן לא נשמעו מומחי הצדדים ואף מומחה בית-המשפט לא נדרש להיחקר על חוות-דעתו.

ד. במצב דברים זה, ואף בהתחשב בכך שלחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט לא ניתן מעמד מכריע, תוכנה של חוות-דעת זו – שלא נסתרה, יחד עם תשובות המומחה לשאלות הבהרה, הן שמהוות את הבסיס להכרעה בטענת הליקויים.

ה. מומחה בית-המשפט בדק את העבודות שביצע התובע בנכס בקיסריה ובנכס באור עקיבא, בשים לב לטענה לליקויים ועל-סמך חוות-הדעת שהגישו מומחי הצדדים. בחוות-דעתו סקר מומחה בית-המשפט באופן פרטני את הליקויים שיוחסו לעבודת התובע בכל אחד משני הנכסים

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 בנפרד. חוות-דעתו מנומקת, מפורטת ומקצועית; כאמור, הוא לא הועמד לחקירה נגדית עליה
2 כך שקביעותיו ומסקנותיו עומדות על מכוון בלי שנפגעו או נסתרו.

2. הנכס בקיסריה

3
4
5
6 א. מומחה בית-המשפט דחה את הטענה לליקויים שמקורם בעבודת התובע בנכס בקיסריה;
7 את טענות הנתבעים והמומחה מטעמם על-אודות ליקויים באיטום הגג ובניקוז החצר האנגלית
8 קבע שאין לייחס לתובע, ובכל הנוגע לניקוז החצר האנגלית קבע כי הליקוי תכנוני ואינו נובע
9 מהעבודות שהתובע ביצע בנכס [חו"ד מומחה בימ"ש בסע' 4(2) ו-4(3)].

10
11 ב. ביחס לנכס בקיסריה, ציין המומחה כי קיבל את תכניות הבית ותכניות שינויים לאחר ביצוע.
12 הוא בהן את העבודות שביצע התובע בנכס בקיסריה על-סמך התכניות הללו, ובשים לב לתיעוד
13 הקיים לגבי הזמנת העבודה ודברי הצדדים שנמסרו במהלך בדיקת הבית על-ידי המומחה.
14 בבדיקה שהתקיימה ביום 4.2.2016 נכחו התובע ובא-כוחו מצד אחד והנתבע 1 מצד שני. ביקור
15 נוסף בנכס בקיסריה נערך לפי החלטה מיום 23.1.2017, ובו נכחו התובע ובא-כוח הצדדים. עוד
16 התקיים מפגש ביום 8.8.2016 בנוכחות הצדדים ובו נשמעו עמדותיהם ביחס לעבודות הנוספות
17 [ר' סעיף 1 בחוות-הדעת].

18
19 ג. מומחה בית-המשפט קיבל את חלק הארי של טענות התובע בהתייחס לעבודות שביצע בנכס
20 בקיסריה, הן לגבי עבודות שהוזמנו והן לגבי שינויים ותוספות שהוכנסו בהן; בתוך כך אישר
21 מומחה בית-המשפט את מחירי העבודות בהן נקב התובע. הדברים פורטו והוסברו בחוות-דעתו
22 ברחל-בתך-הקטנה, בצורה ברורה ומנומקת.

23
24 ד. מומחה בית-המשפט אישר ביצוע עבודה של הכנת קווי מים בגינה מסביב לבניין כולל ברזים
25 בעלות של 3,000 ₪ לפי הזמנת עבודה מספר 184 מיום 21.2.2012. המומחה אישר ביצוע עבודה
26 של החלפה ותיקון קו מים שנפגע מטרקטור בסך 1,300 ₪ על-פי הזמנה מס' 188 מיום 13.5.2012
27 [סעי' 9 ו-10(10) בעמ' 11].

28
29 מומחה בית-המשפט ציין שיש הבדל בין התכניות במיקום יחידות של כלים סניטריים, מקלחת
30 וְעוד והיפנה לנספח 4 אשר מתייחס לתכניות ולשינויים בהן. המומחה קבע כי בכפוף להוכחה כי
31 השינויים הוכנסו לאחר שהעבודה בוצעה לפי התכניות הראשוניות, יש לאשר את התביעה בגינם
32 בסך של 5,000 ₪, על-פי המחיר בו נקב התובע. עוד ציין כי פריט של 'איי' במטבח לא נכלל בתכנית
33 הראשונית ובוצע בפועל, ולכן יש לאשר את התוספת שביקש התובע בגין פריט זה בסך 1,070 ₪
34 [שם, בעמ' 6-7].

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1
2 ה. על-בסיס השוואה בין התכניות הראשוניות שעל-פיהן הוזמן התובע לבצע עבודות בנכס לבין
3 תכניות פריסה מאוחרות יותר ועל-סמך בחינת הקיים במקום אישר מומחה בית-המשפט פריטי
4 ביצוע נוספים שבעטיים דרש התובע שכר עבור שינויים ותוספות: כך באשר לקידוח פתח בקיר
5 לצורך אוורור חדר שירותים בסך 890 ₪, כך באשר לשינוי מיקום צנרת ביוב של חדרי השירותים
6 וחציבות בעטיו בסך 2,500 ₪, וכך באשר להתקנת אסלות תלויות בכמות גדולה מזו שהוזמנה
7 מלכתחילה בסך של 1,800 ₪ [עמ' 8-9 בחוות-הדעת].
8
9 ו. מומחה בית-המשפט בדק ומצא כי התובע ביצע בנכס בקיסריה עבודות שנסבו על שינויים
10 ותוספות שלא נכללו בהצעת המחיר הראשונית; בגין קבע שיש לשלם לתובע סך של 8,400 ₪
11 בגין הכנת צנרת ניקוז סביב לבניין וסך של 3,000 ₪ בגין התקנת שלושה בורות ושוחות ניקוז
12 [עמ' 9-10]. בהתייחס לעבודות של ניקוז מזגנים, תיעד מומחה בית-המשפט את דרישת התובע
13 לתשלום עבור שבעה ניקוזים ואת אישור נתבע 1 לכך שבוצעו ארבעה ניקוזים; המומחה סבר
14 שדרישה בגין שבעה ניקוזים היא סבירה בהתחשב במספר החדרים בבית, ואישר את דרישת
15 התובע לתשלום בסך 2,100 ₪ עבור עבודה זו [סעי' (4) בעמ' 10].
16
17 ז. בהתייחס לביטול צנרת לאמבטיה ושינוי מקום הכיור והחיבור תיעד מומחה בית-המשפט
18 אישור של נתבע 1 לכך שהעבודה והמחיר מקובלים, ולכן אישר את דרישת התובע לתשלום בסך
19 1,350 ₪ [עמ' 10 בסעי' (5)]. באותו אופן תיעד מומחה בית-המשפט את אישורו של נתבע 1 כי
20 הזמין מהתובע עבודות של ביצוע קו ניקוז עודפי מים לבריכה, הכנת קו מים לבריכה והגבהת
21 בריכת ביוב בשל שינוי מפלס הקרקע; המומחה אישר את תמחור העבודות הללו בידי התובע
22 בסך של 1,000 ₪, 500 ₪ ו-250 ₪ בהתאמה [סעי' (6) עד (8) בעמ' 10-11 בחוות-הדעת].
23
24 ח. מומחה בית-המשפט מצא שבהזמנת העבודה נכלל פריט של אספקת מים חמים למרתף, ללא
25 ציון מחיר לגביו. העבודה בוצעה והמרתף חובר למים חמים, ולכן אישר המומחה את התשלום
26 שדרש התובע בגינה בסך של 250 ₪ [ס"ק (13) בעמ' 12]. עוד אישר המומחה תשלום לתובע בסך
27 של 750 ₪ עבור חיבור קו הביוב של הבית למערכת הביוב העירונית; צוין שעבודה זו לא נכללה
28 בהזמנת העבודה המקורית אך היא בוצעה על-ידי התובע בפועל, ולכן הוא זכאי לתשלום שנדרש
29 עבורה [ס"ק (14) בעמ' 12].
30
31 ט. לגבי שלושה סעיפים שנבחנו על-ידו קבע מומחה בית-המשפט שזכאותו של התובע לתשלום
32 שדרש עבורם כרוכה בהכרעה שיפוטית: בהתייחס לתוספת תשלום בסך של 1,000 ₪ עבור ניקוי
33 צנרת הביוב בתוך הבניין מבטון שנשפך, מצא מומחה בית-המשפט כי אין על כך תיעוד בהזמנת
34 העבודה או במסמכים אחרים ולכן ההכרעה בסעיף זה נתונה לבית-המשפט [ס"ק (3) בעמ' 10].

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 כך קבע מומחה בית-המשפט גם ביחס לעבודה של שינוי נקודת מזגן במרתף לאחר שזו בוצעה,
 2 בגינה תבע התובע סך של 300 ₪; צוין כי המחיר תואם את שהוסכם בין הצדדים לניקוז מזגן,
 3 אך נדרשת קביעה עובדתית בהתייחס לעצם ביצועה של העבודה הנוספת של שינוי נקודת המזגן
 4 במרתף [ס"ק (11) בעמ' 11]. אותה קביעה נכללה בחוות-דעתו של המומחה ביחס לעבודה נוספת
 5 של שינוי ארבע נקודות יציאה של 'הטוש' במקלחות מהתקרה במקום מהקיר, לאחר שהעבודה
 6 שהוזמנה מלכתחילה כבר בוצעה, לפי עלות של 150 ₪ ליחידה ובסך הכול 600 ₪. צוין כי המחיר
 7 ליחידה בסך 150 ₪ סביר, אך עצם פסיקת תשלום לתובע בסעיף זה טעונה הכרעה שיפוטית
 8 [ס"ק (12) בעמ' 11-12].

9
 10 י. מומחה בית-המשפט ניתח את המגיע לתובע על-פי התייעוד הקיים וממצאי חוות-הדעת מחד
 11 גיסא ועל-פי התשלומים ששולמו לתובע על-בסיס החשבונות שהציג הלה מאידך גיסא, ומצא
 12 שקיימת יתרת חוב בגין העבודות שביצע התובע בנכס בקיסריה בסך של 60,402 ₪ ומע"מ [שם],
 13 בעמ' 12-13]. בסכום זה נכללות העבודות שנמנו בחלק ב(2) (ט) לעיל שעלותן המצטברת 1,900 ₪
 14 ומע"מ ואשר טעונות הכרעה שיפוטית [ר' גם סעי' 7(א4)-(א5) בחוות-הדעת].

3. הנכס באור עקיבא

15
 16
 17
 18 א. מומחה בית-המשפט בחן את טענת הנתבעים כי בנכס באור עקיבא היו ליקויים שתוקנו על-
 19 ידם ושמקורם בעבודות שביצע התובע במקום; הוא בא לידי מסקנה כי לא ניתן לקבוע שהיה
 20 ליקוי שתוקן [סעי' 6(1) ו-2(2) בעמ' 14]. הנתבעים לא העמידו את מומחה בית-משפט לחקירה על
 21 חוות-דעתו ולא הביאו ראיות. בעדות התובע בחקירה נגדית לא היה כדי לבסס את טענת
 22 הליקויים שבפניהם. מדובר אפוא בקביעה שעומדת בעינה, ויש בה כדי לשלול את טענת הליקויים
 23 לגבי הנכס באור עקיבא.

24
 25 ב. מומחה בית-המשפט בחן את טענות התובע כי ביצע עבודות נוספות ושינויים בנכס באור
 26 עקיבא ומצא שיש לאשר: כך אישר תשלום בסך 1,350 ₪ עבור שינוי במקלחת אורחים בקומת
 27 הקרקע, תשלום בסך 350 ₪ עבור שינוי מיקום צינור המזגן לשירותי אורחים בקומת הקרקע,
 28 תשלום בסך 1,350 ₪ עבור ביטול אמבטיה במקלחת הורים בקומה א', תשלום בסך 400 ₪ עבור
 29 שינוי מיקום צינור המזגן בשירותי הורים בקומה א', תשלום בסך 1,000 ₪ עבור חיבור מים
 30 קרים ומים חמים למחסן, תשלום בסך של 900 ₪ עבור הכנת צנרת מים חמים וקרים למחסן
 31 בחצר כולל ברז, תשלום בסך 550 ₪ עבור מחסום רצפה לניקוז מקלחת של הבריכה ומי גשם
 32 כולל חיבור למערכת הביוב, תשלום בסך 1,350 ₪ עבור החלפה ותיקון של קו מים ראשי שנפגע
 33 מטרקטור, תשלום בסך 850 ₪ עבור הכנת קו מים למילוי הבריכה וקו עודפי מים לביוב, תשלום
 34 בסך 800 ₪ עבור חיבור קו הביוב של הבית למערכת הביוב, ותשלום בסך 250 ₪ עבור הגבהה

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1 של בריכת הביוב מול המחסן [ס"ק (1) עד (12) בעמ' 15-16]. את קביעותיו הללו תמך מומחה
2 בית-המשפט בממצאים במקום ובתיעוד שהוצג לו על-ידי בעלי-הדין לשם מתן חוות-הדעת
3 ואשר כולל את הזמנות העבודה שהציג התובע ותכניות עבודה לנכס באור עקיבא.

4
5 ג. סעיף יחיד ביחס לנכס באור עקיבא שעניינו בתיקון נזילת מי דלוחין שנשבר עקב חבלה,
6 עבורו דרש התובע סך של 1,500 ₪, הותיר מומחה בית-משפט להכרעת בית-המשפט, תוך קביעה
7 כי ביצועו של התיקון ניכר במקום וכי נתבע 1 לא הציג מסמכים לתמיכת טענתו כי התיקון בוצע
8 על-ידי הנתבעים [ס"ק (13) בעמ' 16-17].

9
10 ד. מומחה בית-המשפט ניתח את המגיע לתובע על-פי התיעוד הקיים וממצאי חוות-הדעת מזה
11 ועל-פי התשלומים ששולמו לתובע על-בסיס החשבונות שהציג הלה מזה, לגבי הנכס באור
12 עקיבא ובנפרד מדיון מקביל שנכלל בחוות-הדעת לגבי הנכס בקיסריה. המומחה מצא שקיימת
13 יתרת חוב בגין עבודות שביצע התובע בנכס באור עקיבא בסך 22,734 ₪ בתוספת מע"מ [שם,
14 בעמ' 17-18]. בסכום זה נכללת העבודה שפורטה בחלק ב(3)(ג) לעיל בסך של 1,500 ₪ ומע"מ –
15 לגביה נדרשת הכרעה שיפוטית [ר' גם סעי' 7(ב)-(4)-(5) בחוות-הדעת].

16
17 ה. בתשובות המומחה לשאלות ההבהרה שהופנו אליו על-ידי הנתבעים לא היה כדי לשנות כהוא
18 זה מממצאיו בחוות-הדעת ומן המסקנות שפורטו בה. הדברים אמורים הן בנכס בקיסריה והן
19 בנכס באור עקיבא. זאת ועוד; הנתבעים יחסו לתובע שימוש בצנרת משומשת, אך הוא הציג כתב
20 אחריות מיצרן הצנרת מולטיגול, נושא תאריך 15.6.2011, לצנרת שהונחה בנכס בקיסריה [סעי'
21 18.11 ונספח 4 ב-1]. כתב אחריות אינו ניתן לצנרת משומשת, וגם במסמך זה יש כדי להעמיד
22 את טענות הנתבעים על מכונן. בתוך כך אני דוחה את טענת הנתבעים כי צירוף מסמך זה לתצהיר
23 התובע מהווה הרחבת חזית אסורה; המסמך נזכר באופן מפורש בכתב-התשובה המתוקן שהוגש
24 במענה לכתב-ההגנה המתוקן ואף צורף אליו [שם, סעי' 37 ונספח ב']. נזכרה שם גם בדיקת מכון
25 התקנים שבוצעה בנכס בקיסריה – בדיקה שגם עליה צורף תיעוד בנספח 4 בתצהיר התובע.

4. טענות קיזוז בכתב-ההגנה

26
27
28
29 א. בגין טענת הליקויים כללו הנתבעים סכומים אלה בכתב-ההגנה, בגדרה של טענת קיזוז:
30 39,780 ₪ בגין ליקויים בנכס בקיסריה וסך של 2,500 ₪ בגין שכרו של מומחה הנתבעים שהגיש
31 חוות-דעת מטעמם בגין נכס זה, סך של 18,141 ₪ בגין ליקויים בנכס באור עקיבא וסך 2,000 ₪
32 בגין שכרו של מומחה הנתבעים שהגיש חוות-דעת מטעמם בגין נכס זה [סעי' 72.1 עד סעי' 72.4].
33 נוכח קביעותיו של מומחה בית-המשפט, שלא נסתרו, לפיהן אין זיקה וקשר בין העבודות שביצע
34 התובע לבין טענת הליקויים, יש לדחות את טענת הקיזוז האמורה במלואה.

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1
 2 ב. הנתבעים טענו לנזק תוצאתי בסך של 78,000 ₪ בשל קיומם של ליקויים בנכס באור עקיבא
 3 אשר יוחסו לעבודתו של התובע במקום: סך של 12,000 ₪ בגין הפסד דמי-שכירות בנכס זה עקב
 4 קיומה של בעיית רטיבות שהתובע אחראי לה, ואי השכרת הנכס בשל כך למשך שנה תוך אובדן
 5 66,000 ₪ בשל כך [שם, בסעי' 44-49 ובסעי' 72.5-72.6]. גם טענת קיזוז זו יש לדחות במלואה.

6
 7 ראשית, משקבע מומחה בית-המשפט כי בעבודות התובע בנכס באור עקיבא לא נפל פגם, ממילא
 8 אין כל יסוד לטענת הנתבעים כי על התובע לפצות אותם בשל נזק תוצאתי שנגרם בשל פגם כזה.
 9 שנית, לא הובאה על-ידי הנתבעים ראשית ראיה להוכחת הנזק התוצאתי הנטען. לא רק עדותו
 10 של נתבע 1 לא נשמעה בעניין זה, אלא גם שוכרי הנכס באור עקיבא – בהם נקשר הנזק התוצאתי
 11 האמור, לא זומנו בידי הנתבעים למתן עדות בלי שהובא לכך הסבר. הימנעותם של הנתבעים
 12 מהשמעת עד רלוונטי מקימה נגדם חזקה כי היה בעדות השוכרים, אילו נשמעה, כדי לעמוד להם
 13 לרועץ [ע"א 465/88 הבנק למימון ולסחר בע"מ נ' מתתיהו, פ"ד מה(4) 651, 658-659 (1991)].

14
 15 ג. **לסיכום חלק זה**: טענת הקיזוז שהועלתה בכתב-ההגנה המתוקן נדחית במלוא רוחב היריעה
 16 שלה. להלן אדרש לטענות התובע בדבר זכותו לתשלום כמפורט בכתב-התביעה, זאת על-סמך
 17 עדותו בתצהיר ובחקירה נגדית ועל-בסיס קביעותיו של מומחה בית-המשפט שהוצגו בחלק זה.

ג. יתרת חוב בגין העבודות

18
 19 יש לפסוק לתובע את מרבית הסכומים שנתבעו על-ידו בגין העבודות – לרבות שינויים ותוספות להן,
 20 על-בסיס עדותו וחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט. להלן יובאו הטעמים לכך.

21
 22 1. מינויו של מומחה בית-המשפט נדרש בשל טענת הליקויים שהעלו הנתבעים, ולאחר שהוגשו על
 23 כך חוות-דעת של מומחי הצדדים. התחוויר שמדובר בטענה שאינה אלא עורבא פרח. דא עקא,
 24 לשם בחינת טענת הליקויים בדק מומחה בית-המשפט את מלוא העבודות שביצע התובע עבור
 25 הנתבעים בנכסים שעליהם נסבה התובענה ואימת את דבר הביצוע, את המחיר שנדרש עבורו
 26 ואת איכות הביצוע. חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט פועלת לחובת הנתבעים לא רק בכל
 27 הנוגע לדחיית טענת הליקויים שהעלו אלא גם במישור של אימות טענות התביעה ואישושן.

28
 29 2. לשם תמיכת התביעה וזכאותו לסכומים שנמנו בה הציג התובע תיעוד: הזמנת עבודה מספר
 30 0078 מיום 1.7.2010 לגבי הנכס בקיסריה [3/ת], הזמנת עבודה מספר 0086 מיום 13.2.2011 לגבי
 31 הנכס באור עקיבא [4/ת] והסכם לביצוע עבודות אינסטלציה בנכס באור עקיבא בו צוין בסעיף
 32 6 כי הצעת המחיר שהוגשה לגבי הנכס היא חלק בלתי נפרד מן ההסכם [5/ת]. עוד הוגשו הזמנה
 33
 34

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 14-03-1401 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 184 מיום 21.2.2012 לגבי הנכס בקיסריה, הזמנת שינויים 186 מיום 15.3.2012 לגבי הנכס
2 בקיסריה, הזמנה 188 מיום 13.5.2012 לגבי הנכס בקיסריה, הזמנה 182 מיום 25.11.2011 לגבי
3 הנכס באור עקיבא, הזמנת עבודות שינויים 189 מיום 3.6.2012 לגבי הנכס באור עקיבא, הזמנה
4 185 מיום 23.2.2012 לעבודות תיקונים – אף הן בנכס באור עקיבא, ומסמך מיום 24.7.2011
5 שנסב על שינוי צנרת ביוב בקומה א' בנכס בקיסריה בשני חדרי מקלחת עקב שינוי בעיצוב הפנים
6 של הנכס [הם סומנו יחד 2/ת]. העתקי המסמכים הללו צורפו לתצהיר התובע והם הוגשו במקור
7 במהלך שמיעת עדותו בחקירה נגדית [עמ' 27 ש' 1-2 ועמ' 29 ש' 3-26]. עוד הוגשו חשבוניות מס
8 שמסר התובע בגין תשלומים שקיבל עבור העבודות [1/ג].
9
- 10 3. בחוות-דעת מפורטת ומנומקת בחן מומחה בית-המשפט את הזמנות העבודה, את תכניות
11 העבודה, את החשבוניות שהנפיק התובע עבור תשלומים שקיבל על-חשבון העבודות שביצע ואת
12 העבודות המצויות בנכס בקיסריה ובנכס באור עקיבא. בחוות-הדעת שהגיש שקלל את מלוא
13 התייעוד והנתונים שנגלו לעיניו תוך כדי ביקוריו בנכסים, וקבע את יתרת המגיע לתובע בגין
14 העבודות שביצע בכל אחד משני הנכסים בנפרד. אם ביקשו הנתבעים לחלוק על קביעות חוות-
15 הדעת ומסקנותיה, היה עליהם להודיע כי הם מבקשים להעמיד את מומחה בית-המשפט
16 לחקירה נגדית במועד ובאופן שנקבעו לכך בהחלטה מפורשת. הם לא עשו כן; בעל-דין שאינו
17 פועל למימוש זכויותיו הדיוניות בהתאם להחלטות שיפוטיות ולהסדרים אשר קבועים בדין
18 נחשב כמי שוויתר על הזכות שבה מדובר. כפועל יוצא, עומדת חוות-דעתו של מומחה בית-
19 המשפט על מכונה בלי שנסתרה.
20
- 21 4. חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט נסמכה, בין השאר, על תכניות הנכס בקיסריה והנכס באור
22 עקיבא. הדבר צוין במפורש בחוות-הדעת. בתוך כך השווה המומחה בין תכניות מסוג זה שנמסרו
23 לתובע בתחילת העבודה לבין תכניות שנמסרו במהלכה ושהיו כרוכות בביצוע שינויים ותוספות.
24 בהחלטת המינוי הותר לצדדים להמציא למומחה בית-המשפט תיעוד ומסמכים הדרושים לשם
25 מתן חוות-הדעת [סעי' 5 בהחלטה מיום 11.10.2015].
26
- 27 אין כל חֶסֶר בכך שהתובע לא צירף את התכניות שנזכרו בחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט
28 לתצהירו. התובע ציין ברחל-בתך-הקטנה כי ביחס לנכס בקיסריה וביחס לנכס באור עקיבא
29 בוצעו שינויים ותוספות בהשוואה למוזמן, והפריד בין סכום ההזמנה הראשוני לבין הסכום
30 המגיע בגין שינויים ותוספות – תוך הבחנה בין שני הנכסים [סעי' 13 ב-1/ת]. גם במהלך עדותו
31 לפני עמד התובע על כך שנדרש לבצע תוספות בעבודות ביחס למה שהוזמן מלכתחילה, וכי היו
32 שינויים בעבודה במהלכה לגבי פרטים שכבר בוצעו [עמ' 25 ש' 10-7, 26-31; עמ' 26 ש' 1-13].
33

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 על-בסיס עדות זו, יש לפסוק לתובע גם את הסכום של 5,000 ₪ שנזכר לעיל בחלק ב(2)(ד). מאחר
 2 שחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט נסמכה על תכניות, היה על הנתבעים להתכבד ולזמן את
 3 המומחה לחקירה אם ביקשו לעמתו עם הנחזה מהתכניות אל-מול קביעותיו בחוות-הדעת. כבר
 4 הודגש כי הנתבעים נמנעו מכך. הפניית שאלות לתובע לגבי התכניות בחקירה נגדית אינה מעלה
 5 ואינה מורידה, ובוודאי שאינה פוגמת במסקנות חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט.
 6
- 7 5. אין חֶסֶר בכך שהתובע לא הבחין בין 'תוספות' בעבודות לבין 'שינויים' בעבודות; הבחנה כזו כלל
 8 לא נדרשה נוכח גדרי המחלוקת כפי שהצטיירו מכתבי-הטענות. בכתב-ההגנה המתוקן כפרו
 9 הנתבעים בהזמנת תוספות ושינויים כלשהם ובקיומן של תוספות ושינויים דרך כלל. מעדותו של
 10 התובע, מן התייעוד שהציג ומחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט עלה כי גרסת הנתבעים אינה
 11 אמת; מן התובע הוזמנו גם שינויים וגם תוספות ביחס לעבודות שהוא הוזמן לבצע בשני הנכסים
 12 בראשית הדרך, זאת תוך כדי העבודות, במהלך ביצוען ובאופן שהיה כרוך בשינוי עבודות שכבר
 13 בוצעו. יתרה מכך, בחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט תועדה הודאה של נתבע 1 בכך לגבי
 14 חלק מהפריטים שנמנו בה תחת קורת הגג של שינויים ותוספות. אם ביקשו הנתבעים לסתור
 15 את חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט בנקודה זו, או להביא עדות עצמאית שתראה כי שינויים
 16 ותוספות לא היו ולא נבראו, היה עליהם להתכבד ולהתייצב למתן עדות בהליך שבו הם בעלי-
 17 דין. הנתבעים נמנעו מכך. גם בנקודה זו, הורם הנטל בעדותו של התובע ובחוות-דעתו של מומחה
 18 בית-המשפט, באופן שמצדד בקבלת התביעה.
 19
- 20 6. אין חֶסֶר בכך שהתובע לא צילם את העבודות בעת ביצוען. התובע לא נדרש להתנהל בזמן-אמת
 21 על-סמך מחשבה שהנתבעים לא ישלמו לו עבור עבודות שהוזמנו ובוצעו. משהתחוויר לתובע כי
 22 הנתבעים מתנערים מיתרת חובם לו, היה רשאי להוכיח את טענותיו בכל דרך שהדין מתיר לו.
 23 הדין אינו מחייב את התובע להוכיח את טענותיו בהצגת תצלומים של העבודות. עדות התובע,
 24 התייעוד שנלווה אליה וחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט – די בהם כדי להרים את הנטל.
 25
- 26 7. אין בידי לקבל את טענת הנתבעים כי התובע מוגבל להזמנות העבודה שנחתמו בראשית הדרך,
 27 ואינו רשאי להוכיח את הזמנתן של עבודות נוספות ושינויים בעבודות שביצע אלא על-סמך
 28 הזמנת עבודה נוספת מאותו סוג. התובע הציג הזמנות מאוחרות להזמנה הראשונית שהוכנה
 29 ונחתמה לגבי כל אחד משני הנכסים. במהלך בדיקת הנכסים על-ידי מומחה בית-המשפט לא
 30 חלק נתבע 1 על קיומן של הזמנות מאוחרות להזמנות העבודה הראשוניות. מתווספת לכך
 31 העובדה שהתובע לא היה זר בבתי הנתבעים: הוא הדגיש כי היכרותו עם הנתבעים ומשפחתם
 32 המורחבת, לרבות אביהם, דודם ודודתם, היא רבת שנים וכי במסגרת זו ביצע התובע עבודות
 33 קודמות עבור משפחת הנתבעים [סעי' 6 ב-ת/1 ועדות התובע בעמ' 22 ש' 14 ובעמ' 30 ש' 18-19].
 34

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 כאשר מדובר בבעל מקצוע ותיק ומוכר שיש לו קשרי עבודה קודמים מסוג זה עם המזמין, ניתן
2 לצפות למידה מסוימת של א-פורמליות בהתקשרות, בניגוד להקפדה על קוצו של יוד שמאפיינת
3 התקשרות ראשונה וחד-פעמית בין זרים. אני מקבלת אפוא את עדות התובע, שנחזתה ככנה
4 ואמינה, לפיה בהיכרותו המקצועית הקודמת עם משפחת הנתבעים ובניסיון הטוב שנלווה אליה
5 היה כדי להשפיע על התנהלותו אל-מול הנתבעים. הודאתו של נתבע 1 לפני מומחה בית-המשפט
6 כי היו שינויים ותוספות במהלך העבודות, באופן שאינו מתיישב עם ההכחשה הגורפת שהובאה
7 בנושא זה בכתב-ההגנה המתוקן, מצדדת במסקנה זו.
8
- 9 8. תוכנה של הזמנת העבודה שניצבה בבסיס ההתקשרות ביחס לכל אחד מהנכסים אינו מסייע
10 לנתבעים בניסיונם לקעקע את טענות התובע. אכן, בסעיף 6 להזמנת העבודה נקבע כי "**הזמנת**
11 **עבודה נוספת אשר לא נכללה בהצעה המחיר ואשר אינה מופיעה בתוכנית בכתב בלבד ע"י המזמין**".
12 יחד עם זאת, בסעיף 4 באותו מסמך נקבע כי "**המחיר הסופי של העבודה יקבע לפי יחידות העבודה**
13 **בשטח בסיום העבודה**". חוות-דעתו של מומחה בית-משפט, שניתנה על-סמך בדיקה וספירה של
14 מרכיבי כלל העבודות שביצע התובע בשני הנכסים ועל-בסיס עיון בתכניות, צידדה בדרישתו של
15 התובע לתשלום. חוות-הדעת ותוכנה עולים בקנה אחד עם תוכנה של הזמנת העבודה ומבססים
16 זכות של התובע לתשלום עבור העבודות שתועדו בחוות-דעתו של מומחה בית-המשפט.
17
- 18 9. בהזמנות העבודה שהונפקו בראשית ההתקשרות לנכס בקיסריה (הזמנה 0078) ולנכס באור
19 עקיבא (הזמנה 0086) נקבע, באופן מפורש וכחלק מתנאי ההתקשרות, שהמחירים אינם כוללים
20 מע"מ. לטענת הנתבעים כי המחירים שנקבעו כוללים מע"מ אין כל יסוד.
21
- 22 10. סדר התשלום שצוין בהזמנות העבודה ביחס להתקדמות הביצוע אינו מעלה ואינו מוריד ולא
23 ניתן ללמוד ממנו דבר וחצי דבר על-אודות זכותו של התובע לקבל תשלום עבור העבודות שביצע.
24 ניכר כי בצר לנתבעים, שלא טרחו להתייצב למתן עדות בתביעה שהוגשה נגדם, הם השליכו את
25 יהבם על טענות מן היקב ומן הגורן, ללא נגיעה ממשית למחלוקת שטעונה הכרעה.
26
- 27 11. יש להידרש לשאלה אם הוכחה זכותו של התובע לתשלום באותם ארבעה עניינים שאותם הותיר
28 מומחה בית-המשפט להכרעת בית-המשפט. הם נמנו לעיל, בחלק ב(2)(ט) ובחלק ב(3)(ג). לגביהם,
29 מצאתי שאין לפסוק לתובע את הסכומים שצוינו. חוות-דעתו של מומחה בית-משפט ניתנה ביום
30 7.2.2017. קדם-משפט בו נקצבו מועדים להגשת ראיות בתצהירים התקיים לאחר מכן, ביום
31 3.4.2017. תצהירו של התובע נחתם בתאריך 9.7.2017. נוכח האמור בחוות-דעתו של מומחה
32 בית-המשפט היה על התובע להתייחס בעדותו הראשית באורח פרטני לכל אחד מרכיבי העבודה
33 שלגביהם קבע המומחה כי נדרשת הכרעה של בית-המשפט לגביהם.

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

1
 2 התובע לא עשה כן ולא נתן טעם למחדלו. אשר על כן יש להפחית מהסכומים שבהם זיכה מומחה
 3 בית-המשפט את התובע את הסך של 1,900 ₪ (לא כולל מע"מ) בגין הנכס בקיסריה ואת הסך
 4 של 1,500 ₪ (לא כולל מע"מ) בגין הנכס באור עקיבא.
 5
 6 12. על-מנת להראות כי לתובע שולם סך של 10,000 ₪ במזומן ללא חשבונית היה על הנתבעים
 7 להתכבד ולהתייצב למתן עדות. הם לא עשו כן. בהתאמה, הודו הנתבעים בסיכומיהם כי יש
 8 לראות את הסך של 10,000 ₪ כסכום שמגיע לתובע [שם, סעי' 36].
 9

10 13. **לסיכום חלק זה:** התובע העמיד את סכומי התביעה, בערכי יום הגשתה, על סך של 61,910 ₪
 11 בתוספת מע"מ בגין הנכס בקיסריה וסך של 22,684 ₪ בתוספת מע"מ בגין הנכס באור עקיבא
 12 [סעי' 4-5 בכתב-התביעה וסעי' 13.1 ו-13.2 ב-1]. על-פי חוות-דעתו של מומחה בית-המשפט
 13 זכאי התובע ליתרת תשלום בסכומים דומים מאוד: סך של 58,502 ₪ [=1,900-60,402] בתוספת
 14 מע"מ עבור הנכס בקיסריה, וסך של 21,234 ₪ [=1,500-22,734] בתוספת מע"מ עבור הנכס באור
 15 עקיבא. יש לפסוק לתובע סכומים אלה במלואם, כשהם נושאים הפרשי הצמדה וריבית כחוק
 16 מיום הגשת התובענה (10.3.2014) עד יום פסק-הדין.
 17

18 בשולי חוות-דעתו ציין מומחה בית-משפט כי הוא מותיר לשיקול-דעת בית-המשפט את ההכרעה
 19 בשאלה אם הנתבעים זכאים לקבל מהתובע הנחה ביחס לסכומים הללו. הנתבעים אינם זכאים
 20 להנחה. הם לא טענו לזכות כזו, ואין מקום להורות עליה נוכח התכשורתם ליתרת חובם לתובע
 21 אשר הצריכה פניה לערכאות והולידה תביעה זו.
 22

ד. ההתקשרות בין הצדדים וזיהוי החייבים כלפי התובע

23
 24
 25 יש להשית את החיוב הנוגע לנכס בקיסריה על נתבעים 1 ו-2 ביחד ולחוד, ואת החיוב ביחס לנכס
 26 באור עקיבא יש להשית על נתבעים 1 ו-3 ביחד ולחוד. להלן יובאו הטעמים לכך.
 27

28 1. כתב-ההגנה המתוקן הוגש על-ידי שלושת הנתבעים יחדיו. בסעיפים רבים בו לא נעשתה הבחנה
 29 בין הנתבעים לבין עצמם, בכל הנוגע לעצם ההתקשרות עם התובע שנסבה על ביצוע העבודות.
 30 כך, למשל, בסעיף 9 הוטעם כי התובע הוא שהפר את ההתקשרות עם הנתבעים. אם לצרכי יחוס
 31 הפרת חוזה לתובע, ההתקשרות שנסבה על העבודות יוחסה בכתב-ההגנה לכל הנתבעים, אזי
 32 אין הנתבעים עשויים להישמע בטענה שרק לצרכי הדיון בטענת ההפרה שהעלה התובע נגדם –
 33 יש להבחין ביניהם ולראות את אותה התקשרות עצמה כְּכֹזו שרק חלק מהנתבעים היו צד לה.
 34

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 בכתב-ההגנה המתוקן הודו הנתבעים באופן ברור ומפורש בכך שההתקשרות נערכה בין נתבעים
2 2 ו-3, בעלי הנכסים שבהם בוצעו העבודות, לבין התובע. בתוך כך הזכירו שיחת טלפון שנערכה
3 בין נתבע 2 לבין התובע לגבי העבודות בבית בקיסריה והסכם הזמנה עדכני שנחתם בין התובע
4 לבין הנתבעים 1 ו-3 לגבי הנכס באור עקיבא [שם, בסעי' 23 ו-27].
5
6 3. עוד צוין בכתב-ההגנה המתוקן כי הנתבעים שילמו לתובע בהזדמנויות שונות עבור ביצוע של
7 העבודות בנכס בקיסריה [סעי' 25]. טענה מקבילה נכללה בכתב-ההגנה המתוקן ביחס לתשלום
8 עבור עבודות שבוצעו על-ידי התובע בנכס באור עקיבא [שם, סעי' 43]. הודאה שמייחסת ביצוע
9 תשלום עבור העבודות לנתבעים כולם, יש לה משקל ומשמעות; היא אינה עולה בקנה אחד עם
10 מבוקשם של הנתבעים להסיר מעצמם זיקה וקשר לעבודות ולחייב לשלם עבורן.
11
12 4. כאשר הועלתה בכתב-ההגנה המתוקן טענה בדבר היעדר יריבות, נעשה הדבר רק לגבי נתבע 1;
13 בתוך כך נטען כי נתבע 1 פעל אל-מול התובע לכל היותר כנציגם של נתבעים 2-3 אשר מתגוררים
14 מחוץ לישראל, העבודות בוצעו בבתיהם של נתבעים 2-3, ונתבעים אלה התחייבו לשלם עבור
15 העבודות [שם, סעי' 8]. בסיכומים העלו הנתבעים טענות חדשות שעומדות בסתירה להודאה אשר
16 גלומה בכתב-ההגנה המתוקן; הם אינם רשאים לעשות כן. חבותם החוזית של נתבעים 2 ו-3
17 כלפי התובע, כל אחד לגבי הנכס בבעלותו ובהתייחס לסכומים שלגביהם יקבע שהתובע זכאי
18 להם, גלויה על-פני כתב-ההגנה המתוקן. מכיוון שכך, לא נדרש התובע להביא ראיות להוכחת
19 חבותם החוזית של נתבעים 2-3 כלפיו ועניין זה הוא בגדר מוסכמה שאינה שנויה במחלוקת (זאת
20 בשונה מקיומה של יתרת חוב ורכיבי יתרת החוב, שהיו שנויים במחלוקת ואשר נדונו לעיל).
21
22 5. לפי כתב-ההגנה המתוקן, רק חבותו העצמאית של נתבע 1 כלפי התובע היא שנויה במחלוקת.
23 בתוך כך נטען כי נתבע 1 היה נציגם של נתבעים 2-3 לצרכי ההתקשרות עם התובע ואמצעי
24 לתקשורת בין נתבעים 2-3 לבין התובע בכל הנוגע להזמנת העבודות וביצוען [שם, סעי' 8].
25
26 6. הדבר לא מנע מהנתבעים להעלות שלל טענות סותרות בסוגיה זו בסיכומיהם, פעם כך ופעם
27 אחרת, כטוב בעיניהם. בעוד שבסעיף 11 בסיכומים הוכחה עילת תביעה שעומדת לתובע נגד
28 נתבעים 2 ו-3, הובאה בסעיף 38 בסיכומים הודאה מפורשת בחתימתו של הסכם הזמנה בין
29 התובע לבין נתבע 2 לגבי הנכס בקיסריה, ואילו בסעיף 39 בסיכומים נכללה הודאה בכך שביחס
30 לנכס באור עקיבא התחייב נתבע 3 לשלם לתובע סך של 37,350 ₪. בעוד שבסעיף 25 בסיכומים
31 נטען כי אין לתובע עילת תביעה נגד נתבע 1, בא סעיף 53 לסיכומי הנתבעים והצהיר כי ההזמנות
32 שנחתמו בין התובע לבין נתבע 1 הן בגדר הסכם מחייב.
33

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

7. בעדותו לפני עמד התובע על כך שלצרכי ביצוע העבודות עמד בקשר עם נתבע 1, ועמו ניהל משא ומתן בטרם נחתמו הזמנות העבודה ביחס לנכסים. עוד הטעים התובע כי נתבע 1 הוא אשר ניהל את העניינים בכל הנוגע לעבודות. נתבע 1 חתם על הזמנות העבודה [עמ' 22 ש' 27-31; עמ' 23 ש' 1-6]. עדותו של התובע קשרה את נתבע 1 להזמנות העבודה מכוחו הוא, ובאופן שמקים חבות עצמאית של נתבע 1 כלפי התובע – בנוסף לחבות של נתבעים 2 ו-3. ודוק: על-גבי הזמנת העבודה שהתייחסה לנכס בקיסריה נרשם שמו של נתבע 1 כמזמין העבודה, ללא כל סייג שיעיד על כך שמדובר אך ורק בחבות במעמד של שלוח. התובע שב והטעים כי נתבע 1 חתם על הזמנות [עמ' 30 ש' 22-27]. יש בעדות זו כדי להרים את הנטל ולהקנות לנתבע 1 מעמד של מזמין עצמאי – לא של שלוח בלבד, בהתייחס לעבודות שהתובע נקרא לבצע בנכס בקיסריה ובנכס באור עקיבא.

משכך, עבר הנטל המשני של הבאת ראיות לסתור למגרשם של הנתבעים [ע"א 78/04 המגן חברה לביטוח בע"מ נ' שלום גרשון הובלות בע"מ, פ"ד סא(3) 18 (2006)]. מאחר שהנתבעים נמנעו מהבאת ראיות ולא התייצבו למתן עדות, יש לקבוע כי לא עלה בידם לסתור את שעלה מראיותיו של התובע ולהראות כי נתבע 1 לא היה אלא שלוח של נתבעים 2-3 בהזמנת העבודות, הא ותו לא. בעינה עומדת אפוא המסקנה כי יש להשית על נתבע 1 חבות עצמאית לתשלום המגיע לתובע, ביחד ולחוד עם נתבעים 2 ו-3.

8. אני מחייבת אפוא את נתבעים 1 ו-2 לשלם לתובע ביחד ולחוד סך של 58,502 ₪ בתוספת מע"מ עבור הנכס בקיסריה; עוד אני מחייבת את נתבעים 1 ו-3 לשלם לתובע ביחד ולחוד סך של 21,234 ₪ בתוספת מע"מ עבור הנכס באור עקיבא. לסכומים הללו יתווספו הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התובענה (10.3.2014) עד יום פסק-הדין.

9. בנוסף ליתרת החוב בגין העבודות בנכס בקיסריה ובנכס באור עקיבא, יש לפסוק לתובע הוצאות משפט בהן נשא לשם ניהול התביעה. הוצאות אלה הן אגרת משפט בסך 2,564 ₪, סך 2,434 ₪ בו נשא התובע כתשלום למומחה בית-משפט מר דן לופו (לאחר שמחצית התשלום הושבה לתובע נוכח העברת המומחה מתפקידו), סך של 8,336 ₪ ששילם התובע למומחה בית-המשפט המהנדס מר יוסף לזר, וסך 5,850 ₪ בו נשא התובע לשם הגשת חוות-דעת נגדית במענה לחוות-הדעת של מומחי הנתבעים. התובע הגיש תיעוד להוכחת הוצאותיו הללו. אני פוסקת לתובע את הוצאות ההליך בסך כולל של 20,000 ₪ בערכי יום פסק-הדין (להלן **ההוצאות**).

ה. סיכומם של דברים

1. די באמור לעיל כדי להכריע במחלוקת הממשית, ואין צורך להידרש לעניינים נוספים מעבר לכך.

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

2. התובע צירף לסיכומיו שאלון ותצהיר תשובות לשאלון שלא נכללו בראיותיו, כל זאת בלי שביקש
ובלי שקיבל היתר לעשות כן. צירוף ראיה לסיכומים הוא נוהג פסול ואסור; הנתבעים הלינו על
כך בסיכומיהם [בסעי' 60]. ראיה כזו אינה חלק מהתשתית העובדתית שעל-פיה תוכרע המחלוקת
[ע"א 759/81 ברש נ' עו"ד ירדני, מא(2) 253, 270 (1986)]; צירופה לסיכומים עשוי לגרום לחיובו
של בעל-דין שעשה כן בתשלום הוצאות לאוצר המדינה. לפני משורת הדין, לא אשית על התובע
הוצאות בשל כך, אולם הדבר יובא בחשבון בפסיקת שכר-טרחתו בגין ניהול ההליך.
3. התובע הלין על התנהלות בריונית של נתבע 1 כלפיו. הדבר לא ממנע ממנו לנקוט בסיכומיו שפה
בוטה שמקומה לא יכירנה כלפי הנתבעים, באופן מיותר לחלוטין שלא סייע במאום להכרעה.
כך, למשל, תיאר התובע את נתבע 1 כגס רוח ועבד כי ימלוך והתייחס לנתבעים כעשבים שוטים
במשפחתם [שם בסעי' 5 ו-6]. התובע דבק בשפה זו גם לאחר שהנתבעים הלינו עליה בסיכומיהם
[ר' סעי' 9 בסיכומי הנתבעים וסעי' 9 בסיכומי התגובה מטעם התובע]. גם לכך ינתן ביטוי בפסיקת
שכר-טרחת עורך-דין לתובע.
4. התביעה מתקבלת אפוא בחלקה הארי.
5. אני מחייבת את הנתבעים לשלם לתובע את הסכומים הללו:
- א. נתבעים 1 ו-2 ישלמו לתובע ביחד ולחוד סך של 58,502 ₪ ומע"מ כחוק, בצירוף הפרשי
הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התובענה (10.3.2014) עד יום פסק-הדין.
- ב. נתבעים 1 ו-3 ישלמו לתובע ביחד ולחוד סך של 21,234 ₪ ומע"מ כחוק, בצירוף הפרשי
הצמדה וריבית כחוק מיום הגשת התובענה (10.3.2014) עד יום פסק-הדין.
- ג. נתבעים 1-2 ישאו ביחד ולחוד בשני-שליש מסכום ההוצאות בסך של 20,000 ₪ בערכי יום
פסק-הדין, ואילו נתבעים 1 ו-3 ישאו ביחד ולחוד בשליש הסכום, על-פי היחס בין הסכום שנפסק
לעיל בסעיף 5(א) לבין הסכום שנפסק בסעיף 5(ב).
- ד. הנתבעים ישלמו לתובע שכ"ט עו"ד (כולל מע"מ) בסך של 14,000 ₪ בערכי יום פסק-הדין.
חלוקת הסכום בין הנתבעים בינם לבין עצמם ונשיאתם בו תהא על-פי חלוקתם בהוצאות ההליך
שנקבעה בסעיף 5(ג) לעיל. שכר-הטרחה כולל גם הוצאות בגין תיקון כתב-ההגנה ובגין כל עניין
נוסף, לגביו נקבע במהלך הבירור כי ההוצאות בגינו תיפסקנה בתום הבירור.

בית משפט השלום בחדרה

15 מרץ 2018

ת"א 1401-03-14 מרגלית נ' כהן ואח'

בפני: כב' השופטת קרן אניספלד

- 1 .6 הסכום הפסוק ישולם על-ידי הנתבעים תוך שלושים יום מן המועד בו יומצא להם פסק-הדין,
2 שאם לא כן ישא הפרשי הצמדה וריבית כחוק מיום פסק-הדין ואילך עד מועד התשלום בפועל.
3
4 **התובע יגש למזכירות על-מנת לקבל את פנקס הזמנות העבודה המקורי שהגיש במהלך הדיון. עד**
5 **שיעשה התובע כן, ישמר הפנקס בכספת בית-המשפט.**
6
7 המזכירות תמציא את פסק-הדין לצדדים ותסגור את התיק.
8
9 ניתן היום, כ"ח אדר תשע"ח, 15 מרץ 2018, בהעדר הצדדים.
10

קרן אניספלד, שופטת

11

